

методики був всебічний фізичний розвиток, завдяки чому розвиток гирьового спорту отримав вірний напрям. Крім того, багато методичних рекомендацій В.Ф. Краєвського зберегло свою значимість і в наш час. В їхньому числі – обов'язковий медичний контроль за станом здоров'я, регулярність занять та послідовність у збільшенні навантаження, різносторонній фізичний розвиток, зміцнення здоров'я, загартування, дотримання гігієнічних правил (особливо режиму дня), відмова від вживання алкоголю та куріння.

Література:

6. Щербина Ю.В. *Гирь воспитательный полёт*. – К., 1998. – 118с.
7. Антекар М.Л. *Тяжелая атлетика. Справочник*. – М.: Физкультура и спорт, 1983. – 415 с.
8. Иванов Д.И. *Штанга на весах времени*. – 2-е изд., – М.: Физкультура и спорт, 1987. – 271 с.
9. Филиновский С.Г., Аникин Л.П. *Владислав Францевич Краевский // Тяжелая атлетика: Ежегодник, 1985*. – М.: Физкультура и спорт, 1985. – С. 3-5.
10. Шапошиников Ю. *Родословная атлетических кружков в России // Спортивная жизнь России*. – 1998. - № 2. – С. 22-25.

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЗІ ШКОЛЯРАМИ , ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ СПОРТОМ

НАТАЛІЯ СНУРНІКОВА, ТАРАС БІЛОШИЦЬКИЙ

*Дрогобицький педагогічний університет,
Львівський державний інститут фізичної культури*

Діяльність соціального педагога в ЗОШ достатньо обґрунтована працями науковців. Переважно в колі проблем, вирішенню яких рекомендовано приділяти увагу соціальним працівникам, є робота з молоддю із особливими соціальними та психологічними чи фізіологічними потребами. Водночас, практично здоровим дітям із повноцінних і благополучних сімей увага практично не приділяється, адже вважається, що ця підліткова категорія фактично мало проблемна (2). Коли ж мова заходить про молодих спортсменів, членів збірних команд області або міста, побутує думка про цілковите благополуччя в процесі соціалізації особистості, а отже впливу соціального педагога тут не потрібно (3).

Вочевидь ця ситуація пояснюється тим, що виникнення суїцидальних випадків серед спортсменів є найменш вірогідним, дане середовище є мало криміналізоване, психологи вказують на високий рівень розвитку колективної свідомості, відповідальності та дисципліни (5). Проте, кілька фактів дають підстави вважати це твердження передчасним і не обґрунтованим.

Михайло Прушняков вивчаючи причини підліткових абортів спостерігав

високий рівень юнацької вагітності саме серед юних спортсменок. Зі значним відривом вони займають сумне 3-тє місце після неповнолітніх повій та безиритуальних (3), інше дослідження за даними НОК США, що було предметом обговорення на засіданні МОК з питань професіоналізації спорту, вказало на високий рівень безробіття серед колишніх членів збірних національних команд. Ряд інших досліджень вказує на низький рівень засвоєння знань на базі освітньої програми ЗОШ, саме серед молодих спортсменів.

Розглядаючи в комплексі вищенаведені факти, а також послуговуючись тезою про формування більшості соціальних конфліктів саме в підлітковому віці, ми висловили гіпотезу про існування цілого ряду латентних соціальних проблем в середовищі юних спортсменів виявлення, вивчення і ліквідація яких є під силу саме соціальному педагогу (4).

Для перевірки висловленої гіпотези було проведено відкрите анкетування, в опитуванні взяло участь 192 спортсмени-школярі, члени збірних команд міст і областей Львівщини і Вінниччини з таких видів спорту: дзюдо, плавання, стрільба з луку, веслувальний слалом, важка атлетика, легка атлетика та бокс.

Аналізуючи результати анкетування ми виявили, що в середньому 30 % активної діяльності юних спортсменів в добовому циклі припадає на спортзал. В залежності від спортивної кваліфікації збільшується час, що проводять в спортзалі спортсмени від 2 год до 4 ох годин. Приблизно на 2 години більше спортсмени-школярі витрачають на заняття в школі. Слідом за об'ємом витраченого часу, найтипівішим є відпочинок на вулиці в колі друзів, і вже зовсім мало до 1 години на день, і менше, витрачають на навчання в дома за шкільною програмою. Відносно мало часу проводять біля телевізора - близько 40 хвилин, тоді як за даними опитування переважна більшість підлітків витрачають до 5 годин часу на перегляд передач або роботу з комп'ютером.

Вище наведені дані дають підстави стверджувати, що середовище команди займає ймовірно друге місце після школи у формуванні світоглядних принципів. Це однобокий підхід, який не має нічого спільного з реальними фактами, що буде доведено нижче.

В анкеті ми поставили цілий ряд запитань, відповідь на які могла б окреслити ту впливову фігуру, яка може реально вплинути на формування особистості.

Так, другом вважають товариша по команді 41% респондентів, 18 % стверджують, що це товариш по школі, 10 % - назвали другом тренера, решта вважають друзями товаришів по двору, сестер і братів в останню чергу батьків. Тривожним є факт, що жоден з опитованих не вважає другом вчителя.

Відповідь на запитання: «Чиїми порадами в житті Ви користуєтеся найчастіше» цілком корелює з відповідними на попереднє запитання. Певні зміни стосуються критерію довіри батьківським порадам і порадам тренера. На першому місці вагомість думки тренера: йому довіряє 31 % опитаних, батькам

довіряють - 24%, друзям, братам і сестрам - по 16% відповідно.

Для аналізу даних відповідей ми поєднали осіб, що були описані в запитанні на три групи. В спортивну групу входили: тренер і друг по секції; в шкільну: друг по школі і викладач; сімейна група поєднала в собі братів, сестер, батьків.

Виявилось, що якщо оцінювати груповий вплив, то саме спортивна група домінує зі значним відривом. Отже, можна вважати, що саме спортивне середовище, поєднуючи значний часовий вплив з високим ступенем довіри до тренера і друзів по секції, має найбільший вплив на формування світоглядних позицій школярів - членів збірних команд. Найменш впливовим відповідно є вплив школи. Подібні дані не можуть насторожувати, адже виховні функції, як домінуючі, визначені саме для сім'ї і школи. Спортивна секція такі функції розглядає, як вторинні. Очевидно весь педагогічний колектив, на чолі з соціальним педагогом, несе відповідальність за відсутність формуючого впливу на школяра спортсмена.

Перевірити хибність або правомірність запропонованих висновків ми змогли при подальшому аналізі.

Як виявилось, 34% опитаних конфліктують з вчителями, 11% - з однокласниками, 10% - з батьками, 8% - з братом та сестрою, 7% - з товаришами по вулиці. З друзями по секції і тренером відповідно - 7 і 2%.

Очевидно, що саме середовище школи, є найбільш неприємним і ворожим для молодих спортсменів, натомість в спортивній секції почувають себе комфортно 9 з 10 опитаних. Цей факт особливо цікавий тим, що власне середовище команди, особливо в індивідуальних видах спорту, є конкурентне, а отже і конфліктне за своєю суттю. Припускаємо, що так воно насправді і є, про те конфлікти, з середовищем школи несуть більш деструктивний характер є гострішими і знаходяться в соціально-комунікативній площині.

Аналізуючи, кому найбільше довіряють молоді спортсмени, ми отримали відповідь, що підтвердила всі вище вказані висновки.

Визначивши найбільш конфліктне середовище ми поцікавилися, яким чином це відбивається на успішності засвоєння шкільної програми. Виявилось що 27% респондентів найтипівішою оцінкою мають від 0-5 балів, від 5-7 балів оцінюються знання 42% опитаних, на 7-9 балів вказали 19% і тільки 2 з опитаних можуть стверджувати що вони відмінники.

Отже, успішні знання є тільки у кожного п'ятого спортсмена. Це гірший показник, якщо порівнювати його з загальною успішністю, схожі показники успішності спостерігаються в школах при виправних колоніях - факт промовистий.

Можливо, на неуспішність членів збірних команд впливають часті виїзди на тренувальні збори.

Більше половини - 52% опитуваних, через тренувальні збори вибувають від місяця до двох з процесу навчання, 22% - члени збірної України -

перебувають більше двох місяців на виїздах. Решта, а це 26 %, перебувають на тренувальних зборах до двох тижнів, переважно це представники збірної міста.

Якщо додати до вимушених канікул через тренувальні збори участь на виїзних змаганнях різного рівня, а це близько 50 % від часу тренувань, виявиться, що на навчання спортсмен витрачає на 30% часу менше, ніж не спортсмен.

Як свідчать результати опитування, діти мріють про професію бізнесменів 14%, юристів 11%, лікарів 9%. 31% респондентів стверджують, що майбутня професія це професія тренера, 4% - викладача фізичного виховання. 28% опитаних не визначились.

Як свідчить статистика і власні спостереження на посаді інспектора міського відділу спорту, тренерська діяльність, для більшості молодих спортсменів так і залишиться мрією, через постійне скорочення числа ДЮСШ і спортивних секцій. Водночас низька успішність робить не конкурентоспроможними спортсменів при вступних іспитах. Отже для більшості членів збірних команд заняття спортом створюють соціальні проблеми у майбутньому, і судячи з вищенаведених результатів – у сьогоденні.

Аналізуючи наведені результати, можна зробити наступні висновки:

1. Юні спортсмени в силу специфічності спортивної діяльності, перебувають у умовах підвищеної соціальної конфліктності,
2. Домінуючий вплив формування особистості спортсменів справляє середовище команди та, зокрема, особа тренера.
3. Педагогічний колектив школи за звичай не має вирішального впливу в процес становлення особистості
4. Відірваність від світоглядних позицій однолітків створює передумови для розвитку соціальних конфліктів молодих спортсменів.
5. Корекція соціального пристосування спортсменів - членів збірних команд не проводиться ні в середовищі команді ні в ЗОШ,
6. Вищенаведені факти вказують на необхідність втручання соціального педагога в процес соціалізації юних спортсменів.

Література:

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 134с.
2. Зобез К.В., Гуровиц Л.О. Соціальні проблеми обдарованих дітей. Пер. з болгар. – Софія.: АЗ-Буки 1998р. 131с.
3. Медведев Г.П., Над'ярний А.В. Все починається в сім'ї... Из азбуки сімейного виховання. Пер. з рос. – К.: Молодь, 1983. – 104с.
4. Прушняков М.В. Больших проблемы маленьких человечков. – Санкт-Петербург: Учком-центр, 2003. – 156 с.
5. Соціальна педагогіка: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 2